

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Treenighetssøndag – Søndag 4. juni 2023

Prekentekest: Matt 28,16-20

Lesetekst I: 5 Mos 6,4-9

Lesetekst II: 1 Pet 2,4-10

Treenighet - Enhet med indre struktur

Bokmålsnavnet på dagen, «Treenighetssøndag», kan lett oppfattes som at dette er søndagen for tre stykker som har «blitt enige». Det er ingen ukjent anklage fra f.eks. muslimer og jøder at vi tror på tre guder. Hadde navnet på søndagen blitt byttet til «Tre-enhets-søndag», så hadde det vært en indikasjon på at vi ikke ønsker å gi «gratisammunisjon» til slike anklager. Vi hadde kommet enda nærmere bibelsk uttrykksmåte om vi hadde snudd på rekkefølgen, uttrykt det viktigste først og kalt dagen «*Enhet med indre struktur på tre*»-søndagen.

Gud er én (5 Mos 6,4-9)

Og da er vi inne i den første leseteksten. Det helt grunnleggende i Israels trosbekjennelse – som Jesus siterer med tydelig tilslutning (f.eks. Matt 22,37f) – er at Gud er én (hebr: 'echad). Det at Gud er én, betyr dels at det bare finnes én eneste Gud (antall), men også at Guds vesen er en enhet (indre konsistens).

Det viktigste i Guds selvpresentasjon for Israel er dog ikke typen faktautsagn om hvor mange guder som finnes (filosofisk/teoretisk monoteisme). Det er viktigere å få tak i det eksistensielle perspektivet (sml Jak 1,19): Fordi at det bare finnes én Gud, er den Gud som finnes, også en Gud som forventer og krever vår fulle og hele oppmerksomhet, for ikke å snakke om tilbedelse.

Det handler om at alle sider ved personligheten vår forventes involvert: hele hjertet (i hebraisk tankegang: sentrum av personligheten), hele sjelen (i hebraisk tankegang: livet) og all makt (dvs alle økonomiske ressurser). Oppmerksomheten Gud forventer, handler dessuten også om alle sider ved livet: hjemme, ute, om morgenen, om kvelden og når en sitter hjemme (og slapper av).

Dessuten er relasjonen til Gud et sosialt anliggende: Det må snakkes om, dvs «tro» er alt annet enn en «privatsak». Dette er måten Bibelen presenterer det vi kan kalle eksistensiell monoteisme. Eksistensen vår skyldes Gud og eksistensen vår tilhører Gud i sin helhet. Det minste avvik fra eksistensiell monoteisme, defineres i Bibelen som avgudsdyrkelse og uforstand, som f.eks. i Rom 1,21-22: «*De kjente Gud, men likevel lovpriste og takket de ham ikke som Gud. Med sine tanker endte de i tomhet, og deres uforstandige hjerter ble formørket. De påsto at de var kloke, men de endte i dårskap*». Hele Israels historie er en

kamp for at Gud skal få være Gud, dvs en kamp mot alle former for avgudsdyrking (f.eks. 5 Mos 7,4; Jes 2,6-22; Jer 2,13).

Dette ligger i selve navnet Israel (Gud rår). Når Israels trosbekjennelse begynner med «*Hør Israel*», så betyr det: La Gud få være sjef!

Guds enhet (i numerisk forstand) har også et mangfoldsaspekt. Det hebraiske ordet 'echad (én) er et ord for «sammensatt enhet», en «enhet med en indre struktur»: Mann og kone sies å være én ('echad) kropp (1 Mos 2,24, se også Esek 37,17).

Israelsmisjon (1 Pet 2,4-9)

Oppgaven Israelsfolket fikk ble selvfølgelig altfor krevende. Det gikk med Israel som det gikk med Adam (Hos 6,7 ordrett fra hebraisk: Og de som Adam, brøt paktene, der forrådte de meg).

Hvem kan leve med eksistensiell monoteisme uten å gå i stykker? Allerede ved Sinai tilba folket en avgud i form av en gullkalv (2 Mos 32). Senere forkynner profetene at israelsfolkets innstilling er så uakseptabel at Gud til og med fraber seg å se på ofringene deres med velvilje (f.eks. i Jes 1,11-17; Am 5,21-22). Det handler om ofringer som Gud i utgangspunktet har befalt folket å ofre.

Det gikk til og med så langt at profeten Hosea fikk i oppdrag å gifte seg med ei hore som en symbolhandling for hvordan Gud så på folket sitt. Israelsfolket hadde vært troløse mot den éne Gud de fikk beskjed om å tilbe. Guds måte å evaluere relasjonen til folket sitt, kan vi lese ut av de navnene som disse horebarna fikk: «*Ikke barmhjertighet*» (hebr: Lo-Ruchama) og «*Ikke mitt folk*» (hebr: Lo-Ammi).

1 Peters brev er adressert til «*de utvalgte som lever som fremmede, spredt omkring (gresk: diaspora) i ...*» (1 Pet 1,1). De greske kirkefedrene og Johannes Kalvin tolket – med god grunn – at disse som Peter skrev til var jøder som levde i diasporaen, jøder som hadde kommet til tro på Israels Messias (se også Jak 1,1).

Poenget i 1 Peters brev – og særlig i det avsnittet som er dagens lesetekst – er da å uttrykke at den «*steinen som bygningsmennene vraket, er blitt hjørnestein*» (Sal 118,22; 1 Pet 2,7). Sml. også Peters tidligere forkynnelse om dette i Apg 4,8-12 der «steinen» identifiseres som Jesus og som dessuten erklæres å være den eneste det går an å bli frelst ved.

Ved Ham (1 Pet 2,4a), dvs ved renselsen i hans blod (1 Pet 1,2), vil de åndelige ofringene i israelsfolket bli tatt imot av Gud med glede (1 Pet 2,5) og kallet fra 2 Mos 19,5-6 om å være et kongerike av prester bli realisert (1 Pet 2,5.9).

Ved Ham har det folk som gjennom profeten Hosea fikk beskjed om at de ikke fant barmhjertighet og ikke var Guds folk, likevel blitt Guds folk og funnet barmhjertighet (1 Pet 2,10), «[f]or Gud angrer ikke sine nådegaver og sitt kall» (Rom 11,29; sml også Rom 15,8).

1 Peters brev er skrevet til de messianske jødene som er starten på Israels gjenopprettelse.

Misjon til folkeslagene (Matt 28,16-20)

Planen om å føre ut velsignelsen til alle folkeslagene på jorden hadde vært der lenge (1 Mos 12,1-3; 2 Mos 19,5-6). Da Jesus står på fjellet i Galilea – etter å ha dødd soningsdød på korset og etter å ha gått levende ut av graven – så får de jødiske apostlene beskjed om å kjøre i gang implementeringen. Da gjør Jesus det samme altoppslukende eksklusive kravet som blir gjort

i Israels trosbekjennelse. Han sier: «*Jeg har fått all makt i himmel og på jord*» (Matt 28,18). Med andre ord: Jesus sier at han fullt ut representerer den éne Gud, ja at han er en del av Guds indre struktur (sml også Fil 2,10-11). Hele den éne sanne Guds vesen og autoritet viser seg i han.

Misjonsarbeid til folkeslagene er dypst sett den eneste holdbare konsekvensen av budet om ikke å ha noen andre guder enn Israels Gud. Den éne sanne Gud som åpenbarte seg for Israel og kalte seg «Israels Gud», er også Gud over hele universet, inkludert over alle jordens folkeslag. Alle folkeslag inviteres til å la seg rense i Jesus sitt blod. Derfor kan vi godt si at alle tekster i Bibelen er misjonstekster. Det å påstå noe annet vil være det samme som å si at Bibelen åpner opp for at avgudsdyrking skulle være legitimt.

Misjonsbefalingens grammatikk

Setningen med selve misjonsbefalingen er på gresk bygget opp med ett finitt verb i imperativ og tre tilordnede partisipper. Hovedverbet (dvs selve oppdraget) er: *Gjør disipler!* De tre tilordnede partisippene uttrykker hvordan oppdraget skal løses:

1. Gående (dvs ikke sitt og vent på at de som enda ikke tror på Israels Gud og hans Messias skal komme og spørre av seg selv)
2. Døpende (dvs det å begynne et liv som disippel handler om å bli vasket og gjenfødt av Gud)
3. Lærende å holde (dvs dåpen forventes å ha en fortsettelse og denne fortsettelsen handler ikke fremst om å «pugge barnelærdom eller dogmatikkbøker», men å leve et liv i etterfølgelse utfra en eksistensiell monoteisme).

Selv om Gud i «verdensmisjonens tid» virker på en rekke andre måter enn måten Gud virket i Israel før Jesus sitt komme, så går historien likevel framover mot monoteismen logiske konsekvens – dvs henimot den dagen da *alle makter, myndigheter og krefter* tilintetgjøres og Gud alene står fram som Gud (1 Kor 15,24-26).

Jesus avslutter misjonsbefalingen med et løfte: «*Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende*» (Matt 28,20b). Han som kom til jorden, ble menneske som oss, tok på seg straffen for alle syndene opp på korset og gikk levende ut av graven – Han er med oss alle dager.

Når vi har Ham – hva mer trenger vi?

Andreas Johansson
Misjonssekretær i DELK og tidligere representant for DNI i Israel

andreas.johansson11@gmail.com